

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D1/1/Ç.D.-01/3 (Devralma)

Karar Sayısı : 01-06/53-16

Karar Tarihi : 30.1.2001

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU

Üyeler : Dr. Kemal EROL, Mehmet Zeki UZUN, Sadık KUTLU, İsmet CANTÜRK, Nejdet KARACEHENNEM, Mustafa PARLAK, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER

B- RAPORTÖR: Çiğdem DEMİREL

C- BİLDİRİMDE BULUNAN: SmithKline Beecham Plc.

Temsilcileri: Av. Gülperi Yörüker, Sezin Turan
M.Fadlullah Cerrahoğlu Avukat Bürosu,
Güllü sok., No:1, 3.Levent, 80630 - İstanbul.

D- TARAFLAR: - SmithKline Beecham plc.

New Horizons Court Brentford Middlesex TW8 9EP İngiltere

- Block Drug Company Inc.

257 Cornelison Avenue Jersey City New Jersey, 073 02 ABD

E- DOSYA KONUSU: SmithKline Beecham plc'nin, Block Company Inc.'in hisselerini devralması işlemine izin verilmesi talebi.

F- DOSYA EVRELERİ: Kurumumuz kayıtlarına 21.12.2000 tarih ve 5242 sayı ile intikal eden bildirim ve tarafların piyasadan tam bir bilgi elde edememesinden kaynaklanan ilgili pazarlara ilişkin bilgilerde eksiklik bulunması nedeniyle ve bu durum taraf teşebbüs vekiline de bildirilerek, Eczacıbaşı İlaç Sanayi ve Ticaret A.Ş., Abdi İbrahim İlaç San. ve Tic. A.Ş., Fako İlaçları A.Ş, Biosel İlaç San. ve Tic. A.Ş., Pfizer İlaç A.Ş., Toprak İlaç ve Kimyevi Maddeler Sanayi ve Ticaret A.Ş., Deva Holding İlaç Grubu'na gönderilen 08.1.2001 tarihli yazılara verilen cevabi görüşler üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7 nci maddesi ile 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in ilgili hükümleri uyarınca düzenlenen 25.1.2001 tarih, D1/1/Ç.D.-01/3 sayılı Devralma Ön İnceleme Raporu, 25.1.2001 tarih, REK.0.05.00.00/6 sayılı Başkanlık önergesi ile 01-06 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G- RAPORTÖRÜN GÖRÜŞÜ: SmithKline Beecham plc'nin Block Drug Company Inc.'in hisselerini devralması işleminin, dış fırçası ve dış macunu pazarlarındaki pazar payı ve ciro değerleri açısından 1997/1 sayılı Tebliğ'in 1998/2 sayılı Tebliğ ile değişik 4 üncü maddesinde belirtilen eşikleri aşmadığı, protez temizleyicileri ve yapııştırıcıları ile bit tedavisi ilaçları pazarlarında ise %25'lik pazar payı eşığının

aşılması nedeniyle izin alınması zorunlu bir devralma işlemi olduğu, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7 nci maddesi ve 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ çerçevesinde, protez temizleyicileri ve yapıştırıcıları pazarlarında hakim durumun güçlendirilmediği, bit tedavi ilaçları pazarında ise rekabetin önemli ölçüde azalmasının söz konusu olmadığı, bu bakımdan anılan devralma işlemine izin verilmesinde herhangi bir sakıncanın bulunmadığı düşünülmektedir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

1. Taraflar

1.1. SmithKline Beecham Plc. (SB)

İngiltere ve Galler'de tescilli bulunan çokuluslu, halka açık olan SB'nin faaliyet alanı, beşeri ve veteriner müstahzar ilaç üretimi, pazarlama ve satışı, ilaç hammadde üretim ve satışıdır.

SB, Glaxo Wellcome Plc. ile birleşmiş olup, Türkiye'deki faaliyetlerini %100'üne sahip olduğu SmithKline Beecham İlaç Ticaret A.Ş.(SBT) aracılığıyla sürdürmektedir. Bu şirketin faaliyet alanı, her türlü koruyucu, tedavi edici vücut direncini artırıcı tıbbi ilaç, müstahzar ve sağlık ürünlerinin toptan olma kaydıyla ithalatı, ihracatı, pazarlanması, alınması, satılması, depolanması, tevzii ve tanıtım faaliyetlerinde bulunulmasıdır.

Glaxo Wellcome Türkiye'deki faaliyetlerini, konusu farmasötik ilaçların üretimi, pazarlanması, ihracı ve ithali olan Glaxo Wellcome İlaçları Sanayi A.Ş. (GWT) aracılığıyla sürdürmektedir.

1999 mali yılı için SB'nin dünya çapındaki cirosu, 11.763 milyon Euro, SBT'nin Türkiye'deki cirosu, 14.255.252.784.233 TL, Glaxo Wellcome'ın dünya çapındaki cirosu 24.651.000.000 Euro, GWT'nin Türkiye'deki cirosu 45.401.813.204.981 TL'dir.

1.2. Block Drug Company Inc (BD)

BD, 120 ülkede ağız sağlığı, sağlık ve güzellik bakımı pazarlarında faaliyette bulunmaktadır. Block Drug'ın sermaye yapısı iki grup hisseden oluşmaktadır; çoğunluğu A grubundan oluşan hisselerin halka arz edilmiş olup, oy hakkına sahip olan B grubu hisselerin çoğunluğu halen Block ailesine aittir.

BD, Türkiye'deki satışlarını %100'üne sahip olduğu Stafford-Miller Limited (SM) şirketinin ithalatı aracılığıyla gerçekleştirmekte olup, Türkiye'de herhangi bir bağlı kuruluşu bulunmamaktadır. SM'nin Türkiye'deki dağıtıcısı ve lisans hakkını verdiği kuruluş Ali Raif İlaç Sanayi A.Ş. (Ali Raif) 'dir.

Devir sözleşmesinde, SB'nin Block Drug'ın mevcut hisselerini teklif yoluyla devralacağı ve SB'nin B grubu hisselerinin tümü ile A grubu hisselerinin en azından çoğunluğunu ve mevcut B grubu hisselerini teklif süresinin dolmasından önce satın alacağını şarta bağlandığı belirtilmektedir.

BD'nin 1999 mali yılı için Dünya çapındaki cirosu 836.9 milyon Euro olup, Türkiye'deki toplam cirosu, 983.029.809.960 TL'dir.

2. İlgili Pazar

a) Ürün Pazarı: Tarafların Türkiye'deki faaliyetleri dikkate alındığında, her iki teşebbüsün de diş fırçası, diş macunu ve bit tedavisi ilaçları pazarlarında faaliyette buldukları, ayrıca Block Drug'ın diş protez yapıştırıcısı ve temizleyicisi pazarlarında da %33'lük pazar paylarının olduğu, dolayısıyla söz konusu devralma işleminin Türkiye'de diş fırçası, diş macunu, bit tedavisi ilaçları, protez yapıştırıcısı ve protez temizleyicisi pazarlarında etkili olacağı anlaşılmıştır.

Diş fırçası pazarı

Diş fırçaları, tüketici ihtiyacını karşılama ve kullanımının farklılığı nedeniyle temelde; belli bir güçle çalışan (örneğin elektrikle) ve elle kullanılan diş fırçaları olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Ancak Türkiye pazarı açısından her iki teşebbüsün de ağırlıklı olarak elle kullanılan diş fırçaları pazarladıkları, ayırım yapılması halinde pazar paylarının daha da düşeceği gözönüne alındığında toplam diş fırçası satışları şeklinde bir pazar tanımı yapılmıştır.

Türkiye'de, her iki teşebbüsün de faaliyet gösterdiği pazarlardan olan diş fırçası pazarında SBT Aquafresh markalı, BD ise (SM'nin Ali Raif'e satışı aracılığıyla) Sensodyne markalı diş fırçalarının satışıyla iştigal etmektedirler.

Diş fırçası pazarındaki pazar payı ve ciro rakamları; SBT için %4 ve 503.011.070.000 TL., SM aracılığıyla Ali Raif için %1 ve 871.386.120 TL. olup toplam rakamlar olarak %5 ve 504.572.493.120 TL. şeklinde gerçekleşmiştir.

Diş Macunu Pazarı

Diş macunlarının "beyazlatıcı" veya "hassas" şeklinde çeşitlerinin olduğu, tüketicinin dişlerini beyazlatmak ya da sıcağa, soğuğa, yiyecek ve içeceklerle vb.karşı hassasiyetini korumak amacıyla bu çeşitlemenin yapıldığı bilinmektedir.

Talep ikamesi açısından bakıldığında, tüketicinin diş macununu seçerken hem bireysel ihtiyaçlarını hem de ailesinin tercih ve ihtiyaçlarını karşılayacak ürünleri seçtiği, fiyatın da bu tercihlerini etkilediği ortadadır. Diş macunlarının, beyazlatıcı ve hassas şeklinde ayrı pazarlar olarak tanımlanmasını gerektirmeyen bazı hususlar bulunmaktadır. Günümüzde, diş beyazlatma veya hassas dişlere yönelik özelliklerin hepsini birarada bulunduran diş macunları üretilmekte, tüketiciler de tüm özellikleri karşılayan bu ürünlere yönelmektedirler. Tüketiciler nezdinde yapılan araştırmalar, hassas diş sorunu olanların çoğunluğunun hassas dişler için üretilen diş macunlarını almadıkları, alanların da bu ürünleri sürekli kullanmadıkları, farklı diş macunları da kullandıklarını göstermektedir.

Arz ikamesi açısından, üreticilerin kolaylıkla belli bir tip diş macunu üretiminden diğerine geçebilecekleri, üretimde kullanılan teknik ekipman ile aktif maddelerin önemli ölçüde aynı olduğu, büyük miktarda ilave maliyet yaratmayacağı bilinmektedir.

Diş macunu pazarındaki pazar payı ve ciro rakamları; SBT için %2 ve 573.357.267.000 TL., SM aracılığıyla Ali Raif için %4.5 ve 479.047.707.648 TL. olup toplam rakamlar olarak %6.5 ve 1.052.404.974.468 TL. şeklinde gerçekleşmiştir.

Protez Temizleyicileri Pazarı

Cilalanmış yüzeyle satılan yeni protezlerde, bu cilanın korunması, tartar ve plak lekelerinin oluşmasının ve diş macunu ile diğer aşındırıcı maddelerin kullanılması sonucu cilanın yok olmasının önlenmesi amacıyla protez temizleyicileri kullanılmaktadır.

Protez Yapıştırıcıları Pazarı

Protezlerin tam olarak oturtulabilmeleri için kullanılan ve yiyeceklerin protez ve damak arasına sıkışmasını engelleyen ürünlerdir. Protez yapıştırıcıları, kişilerin gün içinde daha rahat etmelerini sağlamaya yönelik ve belli bir süre sonra yapışkanlığını kaybetmesi nedeniyle yenilenmesi gereken ürünlerdir. Bu ürünler ilaç niteliğinde olmayıp, tüketiciler tarafından eczanelerden rahatlıkla alınabilmektedirler.

Protez temizleyicileri ve protez yapıştırıcıları pazarında, taraflardan sadece BD, Türkiye'de Corega markasıyla faaliyet göstermektedir. Ayrıca, protez bakım ürünleri pazarının az gelişmiş bir pazar olduğu, ithalat yoluyla Almanya ve İtalya'dan Kukident (Reckitt & Colman), Blend a Dent (Procter &Gamble) ve Polydont (Murisan) gibi rakip markaların satıldığı, pazarın sürekli değişken yapısı nedeniyle tam bir bilginin toplanamadığı, buna rağmen Block Drug'ın SM aracılığıyla ithal ettiği bu ürünlerin pazar paylarının her bir pazar için %33 olduğu belirlenmiştir.

Bit Tedavisi İlaçları Pazarı

Bit ve uyuzun tedavisinde kullanılan ilaçlardır. BD, SM'nin Kwell ürünlerinin hammaddelerini ve bit tedavi ilaçlarını Türkiye'ye ithal etmesi yoluyla bu pazarda faaliyette bulunmaktadır. Kwell ürünleri Ali Raif tarafından lisans altında üretilmektedir. Ürünler, Kwell şampuanı, losyon ve durulayıcı krem çeşitleriyle satılan Kwelleda'dan oluşmaktadır.

SBT şirketi bit tedavi ilaçları pazarında faal olmamakla birlikte, SmithKline Beecham'ın, Glaxo Wellcome ile birleşmesi nedeniyle GWT'nin ilgili pazara sunduğu Zalvor isimli ilacın pazar payı ve ciro rakamlarını dikkate almak gerekmektedir.

Bit tedavi ilaçları pazarındaki pazar payı ve ciro rakamları; GWT Zalvor için %54 ve 1.097.955.222.000 TL., Ali Raif Kwell ve Kwellada için %17.8 ve 934.263.246.000TL. olup toplam olarak %71.8 ve 2.032.218.468.000 TL. şeklinde gerçekleşmiştir.

Bu pazardaki taraf teşebbüs ve rakiplerin pazar payları aşağıdaki şekildedir (%):

GWT (Zalvor)	54
Ali Raif (Kwell)	10.5
Ali Raif (Kwellada)	7.3
Eczacıbaşı İlaç (Anti-Bit)	18
Abdi İbrahim İlaç (Sacabin)	8.2
Biosel (Tems)	1.1
Pierre Fabre İlaç (Itax)	0.9
Toprak İlaç (Niksen)	0.9
Biosel (Benzogale)	0.1

b) Coğrafi Pazar: İlgili ürünlerin Türkiye çapında satışının yapıldığı dikkate alındığında, ilgili coğrafi pazar Türkiye Cumhuriyeti sınırları olarak kabul edilmiştir.

3- Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

Kontrol değişikliğinin söz konusu olduğu devralma işlemi, 1997/1 sayılı Tebliğ'in 2/1-b maddesi gereğince Tebliğ kapsamında bir devralma işlemidir. Ancak diş fırçası ve diş macunu pazarlarında, 1997/1 sayılı Tebliğ'in 1998/2 sayılı Tebliğ ile değişik 4 üncü maddesinde belirtilen eşikler aşılmamakla birlikte, protez temizleyicileri ve yapıştırıcıları ile bit tedavisi ilaçları pazarlarında %25'lik pazar payı eşiği aşılmakta olup, bu nedenle söz konusu işlem izin alınması zorunlu bir devralma işlemidir.

Sektörde yapılan araştırmalar sonucunda, protez temizleyicileri ve protez yapıştırıcıları pazarlarında önemli bir giriş engelinin bulunmadığı, sadece Sağlık Bakanlığı'nda tescil işleminin yapılması gerektiği, bu ürünleri genelde tüketicilerin eczanelere danışarak aldıkları ve tüketici tercihinin daha ağırlıklı olduğu, ancak diş hekimlerine danışılması halinde en bilinen markanın taraf teşebbüsün ürünü olan "corega" markası olduğu, bu markaya rakip ürünlerin ithalat yoluyla ülkemize geldiği ve bu ürünlerin fazla tanınmadığı, dolayısıyla tüketicilerin alternatif kaynaklara ulaşmasının güç olduğu ve bu markaya bir bağımlılığın bulunduğu, devreden taraf olan Block Drug teşebbüsünün Türkiye'de herhangi bir şirkete sahip olmadığı, "corega" marka ürünlerini lisans anlaşması olan Ali Raif şirketi aracılığıyla pazarladığı, dolayısıyla bu ürünlerin Türkiye'de üretilmediği, ancak resmi şekilde düzenlenerek organize bir şekilde faaliyet gösteren tek şirket olmaları nedeniyle markalarının iyi tanındığı hususları dikkate alındığında, gerek tescilli ve iyi organize olması dolayısıyla tanınan ve en çok tercih edilen ürünleri üretmeleri, gerekse tüketicilerin alternatif kaynaklara ulaşmasının güç olması nedeniyle Block Drug teşebbüsünün söz konusu iki pazarda hakim durumda olduğu anlaşılmıştır. Bununla birlikte, devralan taraf olan SmithKline Beecham teşebbüsünün bu pazarda faaliyette bulunmaması nedeniyle protez temizleyicileri ve yapıştırıcıları pazarlarında sahip olunan %33'lük pazar paylarında herhangi bir artışın olmayacağı ve pazara giriş çıkışın serbest olduğu, dolayısıyla devralma sonrasında bu iki pazarda hakim durumun güçlendirilmeyeceği ve bunun sonucunda rekabetin önemli ölçüde azalmayacağı ortadadır.

Genel itibarıyla ilaç sektörü önemli bir engeli barındıran bir sektördür. Herhangi bir etken maddenin bulunması ve ilaç haline getirilmesi 10-12 yıllık bir süreç ve maliyetli bir Ar-Ge çalışması gerektirmektedir. Her iki tarafın da faaliyette bulunduğu pazar olan bit tedavi ilaçları pazarında; SmithKline Beecham teşebbüsünün Glaxo-Wellcome aracılığıyla sahip olduğu %54'lük pazar payının devralma sonrasında, Block Drug'ın Ali Raif aracılığıyla pazarladığı Kwell-Kwellada ürünlerinin pazar payıyla birlikte toplam %71.8 olacağı belirlenmiştir.

Ancak, son beş yıl içinde Biofarma, Dinçtaş, Biosel gibi firmaların ilgili pazara girmeleri, Eczacıbaşı İlaç San. ve Abdi İbrahim İlaç San. gibi güçlü rakiplerin bulunması, bu tür ilaçların alıcılarının kuvvetli alım gücü olan depo, eczane ve Sosyal Sigortalar Kurumu olması hususları ve özellikle ilaç fiyatlarının serbest olmadığı, Sağlık Bakanlığı'nın kontrol ve onaylama yetkisinin bulunduğu dikkate alındığında, SmithKline Beecham'ın pazardaki konumunda bir değişikliğin

olmayacağı anlaşılmıştır. Nitekim piyasadaki rakip ve potansiyel rakip olabilecek teşebbüslerle yapılan yazışmaların çoğunluğunda, söz konusu devralmanın, rekabetçi yapı üzerinde herhangi bir etkisinin olmayacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla ilgili pazarda rekabetin önemli ölçüde sınırlanmayacağı anlaşılmıştır.

İ- SONUÇ

SmithKline Beecham plc'nin, Block Drug Company Inc.'in hisselerini devralması işleminde, diş fırçası ve diş macunu pazarlarındaki pazar payı ve ciro değerleri açısından 1997/1 sayılı Tebliğ'in 1998/2 sayılı Tebliğ ile değişik 4 üncü maddesinde belirtilen eşiklerin aşılmadığı, protez temizleyicileri ve yapıştırıcıları ile bit tedavisi ilaçları pazarlarında ise %25'lik pazar payı eşığının aşılması nedeniyle sözü edilen devralma işleminin Rekabet Kurulu'ndan izin alınması zorunlu bir devralma işlemi olduğu, 4054 sayılı Kanun'un 7 nci maddesi gereğince, bu devir işlemi sonucunda protez temizleyicileri ve yapıştırıcıları pazarlarında hakim durumun güçlendirilmediği, bit tedavi ilaçları pazarında ise rekabetin bozulmasının veya önemli ölçüde azalmasının söz konusu olmadığı kanısına varılarak, bildirim konusu devralma işlemine izin verilmesine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.